

YDÖ411-Dini Rehberlik ve Danışmanlık

Doç. Dr. Remziye EGE

14. HAFTA

Konu: Dinî Rehberlik ve Danışmanlık Eğitimi

Bu dersin sonunda öğrenci, dinî rehberlik ve danışmanlık eğitiminin nasıl olması gerektiği ile ilgili değerlendirmelerde bulunur. Bu eğitim esnasında ilahiyat bilimlerinden elde edilecek verilerin eğitimin hangi aşamasında, nasıl kullanılacağı konusunda bilgi sahibi olur. Dinî rehberlik ve danışmanlık eğitimi içeriğinin oluşturulması esnasında sosyal bilimlerden faydalanılmasının kaçınılmaz bir gereklilik olduğunu anlar. Eğitim bilimleri, psikoloji, sosyoloji ve sosyal psikoloji alanlarının dinî rehberlik ve danışmanlık eğitimine sağlayacağı katkıları göz önünde bulundurarak disiplinler arası çalışmaların önemini fark eder.

Bu derste aşağıdaki sorular çerçevesinde tartışılacaktır:

Dinî rehberlik ve danışmanlık eğitiminin içeriği neye göre belirlenmelidir?

Dinî rehberlik ve danışmanlık eğitiminin içeriğinin oluşturulmasında ilahiyat alanının rolü ne olmalıdır?

Eğitim bilimleri, psikoloji, sosyoloji ve sosyal psikoloji alanlarının bu eğitime sağlayacağı katkılar nelerdir?

Dinî rehberlik ve danışmanlık, disiplinler arası bir çalışma alanına sahiptir. Merkezinde ilahiyat bilimleri olsa da, özellikle eğitim ve psikolojiden bağımsız olarak düşünülemez. Bir meslek alanı olarak düşünüldüğünde ise verilen eğitimin çok çeşitli disiplinlerini barındırması gerektiği gibi bir durum ortaya çıkar. Felsefe, sosyoloji, sağlık bilimleri gibi alanlar başta gelir. Bu alanda yapılan teorik çalışmaların da yalnızca teolojik temeli yoktur. Özellikle teolojiden gelen muhtevanın ortaya koyduğu bakış açısını temellendiren felsefi yaklaşımlar, insan varlık alanını belirleyen ve onu her yönüyle inceleyen psikoloji, sosyoloji, insanın gelişim özelliklerine, ilgi ve ihtiyaçlarına göre donanımını gerçekleştirmek üzere eğitim bilimleri bu kapsamda teorik çalışmaları yönlendirmektedir denebilir. Dinî danışmanlığın “Ortaya çıkışı ve gelişimi teoloji ve psikoloji bilimleri merkezinde olsa da bir meslek alanı olarak danışmanlığın temellerini pek çok disiplin içerisinde bulmak mümkündür. Felsefe, eğitim, psikoloji, psikiyatri, sosyoloji, aile çalışmaları alanları bunlardan bazıları olarak sıralanabilir. Günümüzde danışmanlık eğitim programları bu eğitimi alan bireylerinin

eğitim, sağlık bilimleri, psikoloji, aile çalışmaları, hümanistik çalışmalar ve dinî çalışmalar vb. alanlarda eğitimlerden geçmiş olmalarını önemseyerek şekillenmektedir” (Uğurlu, 2017a, s.101)

Din rehberlik ve danışmanlığın merkezinde ilahiyat bilimlerinin yer alması, dinî rehberlik ve danışmanlık bilgisinin ilahiyat bilimlerine dayandırılmasıyla açıklanabilir. Burada ilahiyat bilimlerinden kasıt, ilahiyat alanında bilime konu olan her şeyi içermektedir. Temel bilimlerin yanı sıra din bilimleri, tarih ve sanat bu eğitimin temelini oluştururlar. Bu yönüyle Rehberlik ve psikolojik danışmadan ayrılan dinî rehberlik ve danışmanlık, bireyin kendine yardım süreçlerini dinî açıdan incelemek ve geliştirmek bakımından ortak bir kesişme noktasına sahiptir. İnsani bilimlerin gelişim sürecine bakıldığında dinî olanın açıklanmasına yönelik bir faaliyeti de içerdiği söylenbilir. Bu bakımdan dinî rehberlik ve danışmanlık alanı dini iyi bilmeyi gerektirdiği gibi, dini olanın çeşitli yollarla insan varlığına yansıma ve o varlığı geliştirme süreçlerini de çalışmayı gerektirir. Vahyin ne olduğunu ve insanı nasıl etkilediğini bilmek, insanı bütün varlık koşulları içerisinde her an yeniden var olan bir varlık olarak kabul etmekle anlam kazanır. Bu bakış açısı dinî rehberlik ve danışmanlık eğitiminin merkezinde yer aldığı düşünülen ilahiyat alanının insana bakışıyla şekillenmektedir. İnsan merkezli bir bakış açısı insan yapısıyla, ilgi ve ihtiyaçlarıyla, bireysel farklılıklarıyla, gelişimiyle vs. ilgileneceği için eğitimin içeriği ve planlanması da ona göre şekillenir. Bu durumda dinî rehberlik ve danışmanlık eğitimi, ilahiyat bilimlerinin yanı sıra insani bilimlerin de öğretildiği geniş bir müfredata sahip olmalıdır. Bu müfredatın genel bilgileri içerdiği düşünülürse, müfredatın tamamlanmasından sonra spesifik konularda çalışılması gerekliliğini de düşündürmektedir. Her alanda ve her durumda insan varlığına göre derinlemesine teorik çalışmalara ve uygulamalara ihtiyaç duyulduğu da bir gerçektir. Örneğin sosyal kurumlarda dinî rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin nasıl verileceğine karar vermek pek çok konuyu bir arada bilmeyi gerektirir: sosyal kurum nedir, buralardaki insan profili nasıldır, verilen hizmetin hareket noktası ne olacaktır soruları bunlardan yalnızca bir kaçını ifade eder.

Kaynaklar:

Altaş, Nurullah, “Din Hizmetleri ve Dini Danışmanlık İlişkisi,” *Dini Danışmanlık ve Din Hizmetleri*, ed. Nurullah Altaş, Mustafa Kyly (Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, 2012), ss.12-35.

Altaş, Nurullah, “Dini Danışmanlığın Teorik Temelleri,” *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 41 (2000), ss.327-350.

- Atay, Hüseyin, *Kur'an'a Göre Araştırmalar I-III* (Ankara: Atay Yayınları, 1997), s.22.
- Bayraktar, Mehmet, *İslam Felsefesine Giriş* (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1999).
- Belcher, John R., "Religious Education and Pastoral Counseling: The Classical Pentecostal Experience," *Pastoral Psychology* 53/2 (2004), ss.97-106.
- Bilgin, Beyza, *Eğitim Bilimi ve Din Eğitimi*, (Ankara: Yeni Çizgi, 1995).
- Cebeci, Suat, *Dini Danışma ve Rehberlik* (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2012).
- Doğan, Recai ve Ege, Remziye (Ed), *Din Hizmetlerinde Rehberlik ve İletişim El Kitabı*, (Ankara: Grafiker Yayınları, 2015)
- Doğan, Recai ve Ege, Remziye (Ed), *Din Eğitimi El Kitabı*, (Ankara: Grafiker Yayınları, 2015)
- Ege, Remziye, *Dinî Rehberlik*, (İstanbul: Şule Yayınları:2015)
- Eisenberg, Sheldon, Daniel J. Delaney, *Danışma Süreçleri*, çev. Nihal Ören, Mehmet Takkaç (İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1993).
- Goleman, Daniel, *Sosyal Zekâ*, çev. Osman Çetin Deniztekin, (İstanbul: Varlık Yayınları, 2007).
- Goleman, Daniel, *Duyusal Zekâ*, çev. Banu Seçkin Yüksel, red. Osman Çetin Deniztekin, (İstanbul: Varlık Yayınları, 1999).
- Hatiboğlu, Mehmed Said, "İslam'da İlmin Dini," *İslamiyat* 6/4 (2003), ss. 7-10.
- Horn, Sam, Tongue Fu Sözlü Dövüş Sanatı, çev. Zülfü Dicleli, (İstanbul: Boyner Holding Yayınları, 1997).
- Huxley, Aldous, *Kadim Felsefe*, çev. Mutlu Yetkin (İstanbul: İthaki Yayınları, 2014).
- İbn Haldun, *Mukaddime*, çev. Zakir Kadiri Ugan (İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1970).
- Kağıtçıbaşı, Çiğdem; *Günümüzde İnsan ve İnsanlar*, (İstanbul: Evrim Yayınları, 2013).
- Kuzgun, Yıldız, *Rehberlik ve Psikolojik Danışma* (Ankara: ÖSYM Yayınları, 1995).
- Lartey, Emmanuel Y., "African Perspectives on Pastoral Theology: A Contribution to the Quest for More Encompassing Models of Pastoral Care," *Contact: The Interdisciplinary Journal of Pastoral Care* 112 (1993), ss.3-12.
- McLaren, Karla, *Duyguların Dili, Duygularınız Size Ne Söylemeye Çalışıyor?*, çev. Zeynep Yalçınkaya (İstanbul: Butik Yayıncılık, 2011).
- Mengüşoğlu, Takıyettin, *İnsan Felsefesi* (İstanbul: Remzi Kitabevi, 1988).
- Ok, Üzeyir, "Dinî Danışmanlık: Tanımı ve Tarihi," *Dini Danışmanlık ve Din Hizmetleri*, ed. Nurullah Altaş, Mustafa Köylü (Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, 2012).

- Onat, Hasan, “Bilgi, Bilim ve Yöntem,” *İslam Bilimlerinde Yöntem*, ed. Halis Albayrak (Ankara: Ankara Üniversitesi Uzaktan Eğitim Yayınları, 2005).
- Özoğlu, Süleyman Çetin, *Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma* (Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 2007).
- Rogers, Carl R., *Kişi Olmaya Dair*, çev. Aysun Babacan, (İstanbul: Okuyan, 2013).
- Sambur, Bilal, *Bireyselleşme Yolu Jung’un Psikoloji Teorisi* (Ankara: Elis Yayınları, 2005).
- Selçuk, Mualla, “2000’li Yıllara Girerken İrşad Anlayışımız Üzerine Bazı İlk Düşünceler,” *II. Din Şûrası Tebliğ ve Müzakereleri* (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, 2003), 1: 458-467.
- Selçuk, Mualla, Halis Albayrak, Nahide Bozkurt, *Kur’an ve Birey* (Ankara: Turhan Kitabevi, 2010).
- Tosun, Cemal, *Din Eğitimi Bilimine Giriş*, (Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2002).
- Uğurlu, Havva Sinem, *Dini Danışmanlık Eğitimi: Amerika Örneği ve Türkiye Gereksinim Çözümlemesi Üzerine Nitel Bir Araştırma*, Basılmamış Doktora Tezi: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017a.
- Uğurlu, Havva Sinem, Dini Danışmanlık Eğitimi: Amerika Örneği, *İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi* 6 (5), s.2522-2545, Aralık, 2017b.
- Yeşilyaprak, Binnur, *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri* (Ankara: Nobel Dağıtım, 2001).